

ነበረ አጭ ዓጭ(፩) እኩ አጭ ከበረ ◊ Being an Agame is an honor ◊ Essere un Agame e' un Onore

አንድ ገዢዎች ፊይ ባድዳግራት/Una poesia di Addigrat/ A poem of Addigrat

እብ አቶ ትኩና ገዢ, አቶ ስም ‘ዓጭ’ እኩ አስመተው-ዕል (አስተው-ዕል) ከም አጭ አው-ሸ-ቻ-ቻ ስም
ከታወቃ ፊይ አዘጋጅ, እኩ ታርኩዋ ቅል ነት አስረና ምስ ተለፈ መንግስት ፊይ አኩስ-ም
አምባክር እኩ አንድ መልካም (መርሱ)
ምስጫና ፊጥ ንሰኑ ገዢ ንከላከል መሙ እኩ ታርኩ ፊይ ቅደም

In the present day, the name 'Agame' is considered to be provincial name
But beyond that, it is a historical word that binds us to the past reign of Aksum
Therefore, it is a button (key) word
Thanks to her we can savor the story from before

Al giorno d'oggi, il nome 'Agame' è considerato nome di provincia
Ma oltre a ciò, è una parola storica che ci lega al passato regno di Axum
Pertanto, è una parola bottone (chiave)
Grazie a lei possiamo assaporare la storia di prima

እብ አቶ ትኩና ስለምንት, ትኩና አቦበ ከበረ ይኖሩን በዘመኑት ከገዢ
መንኑ አዘጋጅ ከበረ እኩ ጥዚምቱ ይዘሩት ፊይ እኩ ከተማ ባድዳግራት
እኩ ሆኖች ምስ አጭ ከበረ ሁሉርታ
ፊይ አጭ አጭ መዓልቱ ወልኝነት ይትኩነት እኩ ሆኖች

In my childhood, my father was telling me so many things
Among these was the good sauce from the city of Addigrat
I grew up with such great desire
To go one day to experience the story being told

Nella mia infanzia, mio padre mi diceva tante cose
Tra questi c'era il buon sugo della città di Addigrat
Sono cresciuto con tanta voglia
Per andare un giorno a vivere la storia raccontata

እኩ እንዳሁን ነት እኩ ትኩና ስለመት እኩ አስፈላጊት ምስ እኩ ተዘጋጀ ፊይ ባድዳግራት
የምንጫይ እኩ ደንብ በት ፊይ እኩም ትኩና ወለደ ከበረ ተከንግልና ፊጥ ከፈለድ መሳሪ
እኩ ትኩና እኩ ከበረ ትኩና ሁሉርታ ከም አንድ ከፈለድ
ሽያከና ገዢ አይነበትን እኩ መዓልች ፊይ እኩበ እውን ዘዴሬ, እኩ ፊጥ አገልግሎት ከበረ ይሁን አንድ ማግኘት ፊጥ

I confess that my life is linked to Agame's people and their great news
Because my parents' poor house housed us all in the same way
My mother was serving them as a cashier
Although she was unable to read and write, her service was giving a sure cure

Confesso che la mia vita è legata alle persone di Agame e alle loro ottime notizie
Perché la povera casa dei miei genitori ci ospitava tutti allo stesso modo
Mia madre li stava servendo come cassiera
Sebbene non fosse in grado di leggere e scrivere, il suo servizio stava dando una cura sicura

እኩቅኩለይ ፊጥ ወሰነና አንድ ከፈለ ሲቻቻ
እኩ እኩ ሆኖች እኩ ተመዝዝበ እኩ ተከትኩና እውን ዘዴሬ ከም አጭ ጥዚይ ስንቅ
ምስጫና ፊጥ እኩም ትኩና አቅምት እውን አካት ፊይ ባድዳግራት
ነት እፈለምም እኩ ከፈለት ፊይ ዝርዝር እኩ በርሃን ለሰላ እኩ ሂመ

Let me add another reality

Permettetemi di aggiungere un'altra realtà

I grew up looking at humility and fatigue as a healthy food Thanks to my brothers and sisters Agame Who had the ability to cast light on the fog	Sono cresciuto osservando l'umiltà e la fatica come un cibo sano Grazie ai miei fratelli e sorelle Agame Che Avevano la capacità di gettare luce sulla nebbia
---	--

አዲ ባጋዥ አይለያን ተደ ከርተላሳት ወይ መሰኩን
ገለሰ እየ ሪፖግ ተደ አረስቻይ ስባድ ደንብና
ምስራቅ ዓይ ገሰብ እኔ ጥቃራሪያ አልደ ያለምዕ አብ እኔ ምድረበ
ብዘዬ ሊከና አቶም ዓቸ ክልክት ፍርማዊ ከም ስርዳይ, ጥሩ አውን ሆንጂ

An Agame is not a capitalist or a prince He is just a farmer who breaks the clod Thanks to him, the shrub is thriving in the desert Not to mention his other productions such as wheat, teff and sorghum	Un Agame non è un capitalista o un principe È solo un contadino che rompe la zolla Grazie a lui, l'arbusto prospera nel deserto Senza menzionare le altre sue produzioni come il frumento, il teff e il sorgo
---	--

አዲ ባጋዥ እየ ማዘም ዓይ ተብዥ
ምስ እኩ ይከና ለውዢዎ እኔ አረስት ስቦ (ወይ ፍትላ or ፍርማ or ለልክ.)
ምእነት አዘጋጅ እኔ ዓቸ ለተቻ እየ ባይነተይና
አብ እኔ መገኛ ምእነት አጥረም ተንተ አይደብ አካባቢዎች አኅ

An Agame is gifted with courage With him you can change any old wire (or cable) This is why his participation is essential Traveling to acquire a new popular fame	Un Agame è dotato di coraggio Con lui puoi cambiare qualsiasi vecchio filo (o cavo) Per questo la sua partecipazione è fondamentale In viaggio per acquistare una nuova fama popolare
---	--

ከዚ ተንተ ሰበደቱ ዓይ ባጋዥ እየ ማዘም ዓይ ተብዥ በፊዥ
ምናልበት ገሰብ እኔ አማካይነ-ሚሮም ዓይ እኔ ምድረ
የን በርሃግ ገሰብ እኔ ተንተ ይህመድ ዓይ እኔ ውስጥኑት
እኔ አብ ደንብ እኩ አማካይ, አብ ተሳሳ, እኩ አልፈምን እኔ ምስረት

Even a woman from Agame is more beautiful than a pearl of the Red Sea Maybe she is our Lady Mary of the earth Without a doubt she is a majesty of beauty If in case I'm wrong, I apologize in advance	Anche una donna di Agame è più bella di una perla del Mar Rosso Forse è la nostra Signora Maria della terra Senza dubbio è una maestà di bellezza Se nel caso mi sbaglio, mi scuso in anticipo
--	---

ገሰብ እኔ ተሳሳ ተንተ ሰበደቱ ዓይ ከበደ
ስተኞቻ ዓይ ተሳሳ, ይሞከራ-ገዢ አውን ዘዴ
ወ-ሰን አይለያን ሰበደቱ እኔ ዓይ መንግስት
የን እየ ከዚ መኩን ዓይ ማዘም ተብዥ ከም እኔ ለውጥ-ፍ-ብ-ብርኑ አውን እኔ መኩ-ብ-ብርኑ

She is truly a woman of honor Synonymous with justice, democracy and effort Wshate is not just her kingdom But it is also home to many factories like the brewery and filter	Lei e' davvero una donna di onore Sinonimo di giustizia, democrazia e fatica Wshate non e' solo il suo regno Ma è anche sede di molte fabbriche come la fabbrica di birra e il filtro
---	--

ገሰብ ተውከናል ዓይ ከሰል እኔ ውስጥኑት ዓይ ተብዥ
ምስ እኔ ዓይ ተብዥ ከሰል-ገዢ መኩን እኔ ስርዳይ አውን ዘዴ
ትወቃኑ ዓይም ከብ ስራኑ በዘዴ ቅዱስ አውን ሲለን

ናብ አየው ምእንቱ እኩ ተደተኛ በዘመኑ እኩ ድምጽ ፍይ ስለን

<p>She represents to all the beauty of Abyssinia</p> <p>With her skin-color between the wheat and dagusa</p> <p>She comes out of the womb without a shirt and a tooth</p> <p>To live for a while without trying on a pair of shoes</p>	<p>Lei rappresenta a tutti la bellezza dell'Abyssinia</p> <p>Con il suo colore della pelle tra il grano e dagusa</p> <p>Esce dal grembo materno senza camicia e dente</p> <p>Per vivere per un po' senza provare un paio di scarpe</p>
--	--

ንሰሳ እያ ርግባጭ ከም ስንቱ ዕምበብ-ማስቀል
አብ እታ ድጋፍት, ጥሰ ትበቃል እብ ስንቱ ገልጻል
አብ እቱ ካርድ, ታክሙን ስንቱ ጥቅኑት ቅጽል
ድሬር ጥሰ እያ ሚከከርት ባ እቱ ፍታ ጥል እወን ማሻሻል

<p>She is just like a geranium</p> <p>In spring, she grows in the plains</p> <p>In the summer, she becomes an extinguished candle</p> <p>Later she is remembered thanks to her Tlfi and Mazel</p>	<p>Lei è proprio come un geranio</p> <p>In primavera, cresce in pianura</p> <p>In estate, diventa una candela spenta</p> <p>Successivamente viene ricordata grazie ai suoi Tlfi e Mazel</p>
---	---

ሰራሳ, የዕራ እወን ደንኋንነት አየም ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው ስራው
ገምኑታይ አይሰላለሁ እኩ ቁጥሩ, ብ ይከፍፍል ፍብ እታ ሁሉት ማስረ
አየምበር, እቱ ስንዘብ ዓይነ እኩ እኩ ዓይነ እኩንነት
ፍብ መን ይደልፈለ ተከናት እኩ ዓይነ ፍይ ማስጋንት

<p>Work, toil and poverty are the symbols of the Agame people</p> <p>Because there is no system that divides equal to wealth</p> <p>Therefore, the people of Agame are a great example</p> <p>For those who want to establish a world of equality</p>	<p>Lavoro, fatica e povertà sono i simboli del popolo Agame</p> <p>Perché non esiste un sistema che divide uguale alla ricchezza</p> <p>Pertanto le persone di Agame sono un ottimo esempio</p> <p>Per coloro che vogliono stabilire un mondo di uguaglianza</p>
---	--

ምብ አዘጋጅ እኩ አልፈጥኩ አዘጋጅ ፍይ እታ አድዳይ
ምብ እቱ ገብዓት ልቦለ, እቱ ከራርምተይ
እናና ለገምበር ፍብ እየም አልተኩ ወለአተይ
ማለት እቱ አብሽዋ መንግባት እወን አብሽዋት ከርከብያንበት ዘ የወዳእና (ወዳ) ካይታል እብ እታ ከይወተይ

<p>By this I speak of my mother</p> <p>With tears on my cheek</p> <p>At the same time cursing the two enemies</p> <p>That is, the Abyssinian government and the Abyssinian church that never stop exploiting me</p>	<p>Con questo parlo di mia madre</p> <p>Con le lacrime sulla guancia</p> <p>Allo stesso tempo maledicendo i due nemici</p> <p>Cioè il governo abissino e la chiesa abissina che non smettono mai di sfruttarmi</p>
---	--

እቱ ስንዘብ ዓይነ እኩ ዕምበብ-ማስቀል
ምእንቱ እታ ስብ ትሰርካ ከም እኩ ዕምበብ ዓይነ እኩንነት ትደረር
አዘጋጅ ይደልፈለም ፍብ እታ ከለች አለበት ፍይ እብሽዋት እኩንቱ እታ ፍታ ቁጥሩት (ወዳ)
እወን ተሰከከሙ እቱ ነውዋት ፍብ እቱ ፍይ ከርፈለ

<p>The people of Agame are an ambassador</p>	<p>Il popolo di Agame è un ambasciatore</p>
---	--

<p>For people who work like crazy but don't dine This invites the first class of Abyssinia to leave the roguery And to start carrying a rudder with its ring</p>	<p>Per le persone che lavorano come matte ma non cenano Questo invita la prima classe dell'Abissinia a lasciare la maliolera 4 iniziare a portare un timone con il suo anello</p>
---	--

አዲ የንኩ ፍይ አበባ ይቻልልብ ፍይ ወረዳ ክብ በተ ለለምኑ ካንዋይ እኩ ባክና/ beyond the sea
ከኩ አልለው አልነት ነ ይበላ ወንበና እኩ ክብ ሪስተራ
አዎን ከኩ አልለው በዘይ ወንድ
ግን እኩ አበባ ታክክቸ ካለበኩ አልል ተደምምር ፍብ በለ እኩ አዎርርድ (ወርድ) ክብ እኩ መመሰሮ ፍይ ስማታኩዎችን አዎን ካናማ

<p>The king of Abyssinia mentions that he descends from the House of Solomon beyond the sea And there are also others who say "we are from Rastafari" And also, there are without a master But the Abyssinian lower class is beginning to say "we descend from the marriage of Semites and Cunama; "</p>	<p>Il re del Abyssinia mentene che lui descend dal House of Solomon beyond the sea E Anche ci sono altri che dicono "noi siamo dal Rastafari" E anche ci sono senza un padrone Ma Abyssinian lower class sta cominciando a dire "noi descendiamo dal matrinomio di Semiti e Cunama;".</p>
---	--

ከምተጾ እኩ ሁብት እኩ ፍተይ እንግዳኝ ፍብ አምባ መጠራ
ምእንቱ ክድ ፍብ ዓይዲግራት አዎን በለዎ ጥቅም በዘይ ለመደ ወርሱ ወርሱ እኩ
አዘገ እው እኩ ስጥፍድ ሙስኔ(ሁ) ፍይ እኩ አዎን special dish of the area
አን አለምምን ቡ ገሰኩ አልለዋ እኩ ንዋት ታሪክ ተከይድ ፍብ የንሰ አኩና

<p>So, I turned my back on the Metera mountain To go to Adigrat and eat 'thlo' without using a fork and knife It is a traditional Agame recipe I believe it has a long history going towards King Ezana</p>	<p>Così ho dato le spalle alla monte Metera Per andare ad Adigrat e mangiare 'thlo' senza usare forchetta e coltello Questa è una ricetta tradizionale di Agame Credo che abbia una lunga storia che va verso il re Ezana</p>
--	--

አን ቅጽ ይምመር ፍብ አድኑስ ፍብ እኩ ታሳኑ (panorama/città)
ግን አዘገ ንበረ አምባዎ መቻክድ እኩ ጥምበር ፍይ እኩ ፍተይ ባክርዎ ግርማ
በአዘገ ንበረ ወልደ ፍይ እኩ ማኩን አዎን ማደ
ገምኑታይ ንበረ ወልደ እኩ ወልደ ፍብ እኩ ማደ (ወርድ) (ልሙድ መርሻ)

<p>I immediately began to say hello to that view But this was too much less in front of its high natural splendor I was immediately filled with pain and remorse Because I was too late to see and know my legacy</p>	<p>Ho subito cominciato a salutare quella vista Ma questo era troppo meno di fronte al suo alto splendore naturale Fui subito pieno di dolore e rimorso Perché ero troppo tardi per vedere e conoscere la mia eredità</p>
--	--

ከምተጾ ከድኩ ፍብ እኩ ዕዲ ፍይ ዓይዲግራት
ነበረ ማኩን እኩ ዕብበ ከድኩ አውጭ ማኩ አቶም ይቻ·ቀብ·ብት
በ ወልደ እንዳበርቸ ማኩ እኩ ዓቶም አስበት (ጥቃሚ) ፍይ እኩ ታፍኑስ ተስተኞና
ምናልበት አቶም አቶም ለበት በዘይ ማኩ ተስተኞና በ እኩ የንሰ አኩና

So, I went to the Addigrat market It was indeed a great honor to converse with the citizens Who always shine with their asset of a dense humility Perhaps they are the most wished people by King Ezana	Così sono andato al mercato di Addigrat È stato davvero un grande onore conversare con i cittadini Che brillano sempre con il loro patrimonio di una densa umiltà Forse sono le persone più desiderate dal re Ezana
---	--

ከዚ አብዛ, ከም ካልት ስፍራታት, ንዑስት እታ ጥሃቻት ልዕሊ. እቱ ዓሳኔ.
ስንከ. ላክን ቅይ ተርጉረሰበለታ ብዙሪያዎች.
ነ አልለም ምዳላ ዓይ ሆነ ቅድመው ዓገል እተን ሲደግታት (ከሰበታት ላጀራታት) ዓይ እቱ አገል.
አዎን ብ ይገል ንዑስት ምስ እተን ቅለት ብ ይመዳ ከበት እቱ ልዕሊ.

There too, as in other places, there was famine on the roof For the lack of a progressive Bahrenegasi Who swore to prioritize the interests of the people And who says things with words that come from the heart	Anche lì, come in altri luoghi, c'era la carestia sul tetto Per la mancanza di un bahrenegasi progressista Chi ha giurato di dare la priorità agli interessi delle persone E chi dice cose con parole che vengono dal cuore
--	--

ማስታወሻ ዓገል እታ ወርሱም (ተወርሱም), እነ ተካተፍነት እበት ማረ ዘይል
ቅንታት ምስ ተንተት ወደቀ ባለሁ
ምስ እቱ ምስላክ ቅጽል ዓይ እቱ አበበቁይል
እኩር ጉዳቶዎች እቱ ስፍራ ምስ እቱ ምስላክ ዓይ ተደላ

Thanks to the curiosity, I participated in the popular dance Girded with a white canvas With the full permission of the dance director After that I left the place with full of pleasure	Grazie alla curiosità, ho partecipato al ballo popolare Cintato con tela bianca Con il pieno permesso del direttore di ballo Dopo di che ho lasciato il posto pieno di piacere
---	---

ከምዘቤ አተው-ከ ዓገል ማው-እንዳ (ፈመ-ደ እንዲሰው-ዋ)
እቱ ምዝኑያት አይነበን በይኑ ምክንት ሰተየ ማን ከዚ ምክንት ሰምዕ ማካል ዓይ ብኩታ ወይ ዓሳኔ
ከም ወጪ-በ እነ ሰነርዱ እታ ልድ-ዓት ዓይ እታ ማዳሪ, የሉ ሰማዶዎ እተን ለሙ-ዓት ሰራሳ. ብ ንዑስ ይ-በለ "ተቋሙሙጥ በጀት-ጀት! በአገል
...!
ይ-አገል እነን ቅለት ዓይ ዓብበቁምናለ, ንዑስ ቅምሙ-ጥ ቅቃ ዓገል ቅዱ እው ብ ንዑስ ከዚን ምስ ተንተት ወደቀ ፈርማ.

So, I went to a Swawa-house The reason was not only to drink, but also to hear a narration or praise As soon as I cross the threshold of the door, I heard the usual phrase: "sit down please! In honor of God ..." After these words of welcome, I sat next to a brother who was dressed in a white cloth	Quindi, sono andato in uno Swawa-e'. Il motivo non era solo bere, ma anche ascoltare una narrazione o una lode Appena varco la soglia della porta, ho sentito la solita frase: "siediti per favore! In onore di Dio ..." Dopo queste parole di benvenuto, mi sono seduto accanto a un fratello che era vestito con una tela bianco
---	--

እነ የሉ ሰምዕ-ከ "አው-ለ! አው-ለ! አው-ለ!"
አዎን "መ-ሰራ! መ-ሰራ! መ-ሰራ!"

I immediately heard, 'ewlo! ewlo! ewlo!' (Song name) And his audience response was "get it", get it", "get it".	Immediatamente ho sentito, 'ewlo! 'ewlo! ewlo!' (nome della canzone) E la risposta del suo pubblico è stata "prendilo", "prendilo" "prendilo".
--	---

"እንተ አጥቃደምከምለይ ዓይ በለ ሲደ ሲደት ዓይ እታ ተበኩ
እንተ ዓይ መዘበ ከፈላጊ ተከ(ኩ)አል ይርሱ ግዳም እቱ መበንኩ አዎን እታ ስንደ
መአንድ ነበሩ ተከከኩት ባ ጥፊትኩ አዎን መከራይ
በዘይ ጥርጋ እቱ በዘይ ተመልሆኑ ምክላስ ለእየ ሲደ መሰጣዊ ክናል ከ ይመርክ ካብ እቱ ቅዱስአባክ ዓይ እዋነ

If you allow me to say something about the Abyssinians I f by chance everyone is able to throw away their rifles and bayonets T o be replaced by hammers and plowshares U ndoubtedly the next generation could see a canal leading from the Red Sea to Awasa	S e mi permetti di dire qualcosa sugli abissini S e per caso tutti riescono a buttare via fucili e baionette D a sostituire con martelli e vomeri I ndubbiamente la generazione successiva potrebbe vedere un canale che porta dal Mar Rosso ad Awasa
---	--

አዎን ደኋና እና ንበርኩ አበል ዓይ እቱ የፋተኛ ወይ ይረት እንዲ ደርቀኩ ምስ ገስሞች እቱ ለፍራሽን "እይለይለይ, ለይለይ, ለይለይ"
(It is a refrain that the surrounding people respond to every pause of the singer)

And then I was a member of the band singing the chorus with them, "eyleyley", "eyleyley", "eyleyley".	E poi sono stato un membro del gruppo cantando con loro il ritornello, "eyleyley", "eyleyley", "eyleyley".
---	--

በርግግጽ እንተ እቶም አቅሬት ይከተት እቱ ነው·ቂት አዎን ዓይ mould-board
አዎን ከዚ እንተ እንተ ልላት; ይምህ(ሁ)ራ እታ ማተረኞርያ አዎን ከሚሰነድ
እታ ተበኩ ምክላለት ለእየ እታ ዓይ የገበድ የጥረት (ነበረ) እብ ቅድማ
ከምዝገብ ምክላለና ሲደን እታ ሲይወት ምስ ዕተር, መቆሎ, መአን አዎን ዳልማ

S urely if the priests lead and work with the rudder and mould-board A nd even if the nuns learn veterinary and chemistry A byssinia could see her great leap forward S o, we could leave life with a pot, the disk to toast cereals, rough stone grinder and wineskin.	S icuramente se i sacerdoti guidano e lavorano con il timone e l'orecchio E anche se le suore imparano veterinaria e chimica A byssinia poteva vedere il suo grande balzo in avanti C osì potremmo lasciare la vita con una pentola, il disco per tostare i cereali, il macinacaffè a pietra grezza e l'otre.
---	---

"እይለይለይ, ለይለይ, ለይለይ"

እንተ እና አጥርሱ ሲደ ዓቅማ ምክንቱ ገዢ ሲደ ለውጥበት እብ እቱ ወርቅ, ሲምለ
እና ምዕዳደሻ ሲኩቱ ሲደኩስ አለምር ዓይ ማንም ሲበኩ ምክንቱ ሲሰበ አዎን አስተማሰለ
ስደ ሲደኩስ ልሳቢ ምክንቱ አቅሬ አዎን ይቻለ
ስደኩስ አለምው ምክንቱ ወሐደ, ወረበ አዎን መልጠል (ነበረ ሁኔታ ድቻልቻ ድብበቻ)
ስደ ሲደኩስ ማብተብ ምክንቱ ወተኩ ወሰደ መቻምጠ ከንተር ነረ (ዘረም)

If I have the power to make a change in the month of July	Se ho il potere di fare un cambiamento nel mese di luglio
--	--

I would distribute a new mind to every Abyssinian to think and complain A new heart to love and forgive O ther hands to write, plane and plough the field well A nd so, a new silk cord to take a stand against partiality	Distribuirei una nuova mente a ogni abissino per pensare e lamentarsi Un cuore nuovo da amare e perdonare Altre mani per scrivere, piallare e arare bene il campo E così un nuovo cordone di seta per prendere posizione contro la parzialità
--	---

"እደለደለ, ሌደለ, ሌደለ"

Victory of the oppressed Abyssinians is not this much far!

አቶ ዳል ፍድ አጥም የቃጣት አበባ አይሁምን ከምሮዬ ርእቅት!

La vittoria degli abissini oppressi non è così lontana!

Eyob Ghebreziabhier
Mühlematt 6
6020 Emmenbrücke
Sewwit.org
Switzerland
13.9.2020

Note

- (1) "Agame – Wikipedia, <https://en.wikipedia.org/wiki/Agame>, Agame (Tigrinya: አጋመ, lit. 'fruitful')." (comment) The word 'fruitful' is adj. It means "እርዳ/ እርዳት, ደንብ, ወልደድ" in Tigryna. As we see adjectives in Tigriyna they end with letters: አልስ/3rd or ፊብ/ 4th or አድስ/ 6th. Of all of these, አልስ and አድስ sads are widely used. So, I doubt whether the information is correct or not.